

Voorwoord van voorzitter De Bruin

“ De molenaars als cultureel erfgoed . . . ”

Of geschiedenis nu een wetenschap is of een muze laat ik maar even over aan degenen die daar blijvend over discussiëren. Het is in ieder geval goed te constateren dat geschiedenis niet slechts het verhaal is van het verleden, dat dood en voorbij is. Geschiedenis is bij uitstek de wetenschap/muze van de verandering. Als geen ander weten historici, dat de wereld er een is van voortdurende, onophoudelijke verandering. Dat zelfde geldt voor de interpretatie en het begrip over het verleden. De feiten blijven hetzelfde, worden weliswaar af en toe nog aangevuld, maar inzichten blijven veranderen en zullen in de toekomst blijven veranderen.

Uitermate boeiend en niet alleen voor historici, maar voor ons allemaal, hoewel de een zich er wellicht meer van bewust is dan de ander.

Ook ons werk en de objecten van ons werk: de molens zijn aan deze bewegingen onderhevig. Onze tijd wordt gekenmerkt door veel en snelle ontwikkelingen op het gebied van internettechnologie en daaraan verwante media: ‘social media’.

Dat biedt enorme kansen en maakt de wereld ‘kleiner’: veel informatie die voorheen onbereikbaar was, kan met enige vingervlugheid op het scherm getoverd worden, de communicatie gaat sneller en is intensiever. SIMAV heeft de afgelopen jaren, met dank aan een aantal deskundige vrijwilligers op dit gebied, al flinke slagen gemaakt in de digitalisering van werk, communicatie en archivering. Wij gaan daar mee door en blijven daar op inzetten.

Kleinschaligheid

Terwijl wij allen ervaren dat de wereld kleiner wordt en de mogelijkheden groter, blijkt tegelijkertijd de behoefte aan kleinschaligheid, kleine sociale verbanden, intermenselijke contacten en nabijheid aan belang toe te nemen. Wat is het menselijke verhaal, wat is het verhaal dat achter de objecten zit. Achter de stenen, achter de molens? Kunnen we dat verhaal vertellen, completer maken, vastleggen en overdragen.

Het verhaal van de molenaars, van de mensen die met de molens werkten, toen het nog de instrumenten waren die daadwerkelijk in praktijk in waterhuishouding en/of nering van grote en dagelijkse betekenis waren.

Hoe werkten en leefden die mensen, wat was hun strijd om het bestaan, waar zetten zij zich voor in en wat dachten/geloofden zij; waar haalden zij hun motivatie en levensvreugde vandaan. Wat ambieerden ze, wat wisten ze te bereiken, wat overkwam hen ondanks alle inzet. Kortom het verhaal van de mensen en hun molens.

Persoonlijke bagage

SIMAV wil daar meer aandacht aan besteden, omdat zij beseft dat die verhalen anders verloren gaan, terwijl ze juist zo belangrijk zijn om ons erfgoed te laten stralen, van betekenis worden voor groot en klein, jong en oud. Veel ouderen kennen die verhalen, die tot hun eigen persoonlijke bagage behoren en realiseren zich vaak, begrijpelijk, onvoldoende dat wat voor hen vanzelfsprekend is, voor anderen en vooral voor jongeren een onbekende wereld is. En ook hier geldt: onbekend maakt onbemind. Terwijl die verhalen juist zo boeiend zijn, vaak technisch interessant en avontuurlijk overkomen. Zij vinden bij mensen die verder van de molens afstaan én zeker bij jongere generaties een luisterend oor, als ze maar overgedragen worden en als dat maar gebeurt op een manier die aanspreekt.

Molenaarsgeslacht

Die verhalen, leven onder velen, dienen op gehaald te worden, verzameld en toegankelijk gemaakt. Kunnen stimuleren en prikkelen om enerzijds zelf op zoek te gaan naar wat er nog is en anderzijds bij te dragen aan het koesteren van het totaal. De molens, de molenaars en hun verhalen zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Zonder anderen te kort te doen, noem ik hier dat we van/over het molenaarsgeslacht Noorlander al de nodige informatie gekregen hebben. Ook zijn er personen, die aangegeven hebben een actieve bijdrage te willen leveren aan het verzamelen en bijeen brengen van materiaal. Maar dit kan slechts het begin zijn. Het mooie en uitdagende is dat iedereen hier een bijdrage aan kan leveren

Binnen SIMAV zijn we dus doende ons daar op te oriënteren en een goede weg te zoeken hier vorm en inhoud aan te geven.

Ik vraag daar in eigen kring, maar ook hier in dit voorwoord, nadrukkelijk aandacht voor. Dat betekent een bredere en deels ook andere oriëntatie, zonder de dingen waar we goed in zijn: het restaureren en onderhouden van de molens als zodanig los te laten of minder intensief in te vullen. Dat laatste blijkt o.a. uit onze stappen, in goed overleg met het gemeentebestuur van Alblasterdam, de Souburghse Molen aldaar grondig te restaureren. Een pareltje van weleer, dat door de tand des tijds behoorlijk aangetast is, maar als het aan ons beide ligt weer een icoon wordt van wat was en een baken van identificatie ter plaatse.

Dat geldt eveneens voor de goede contacten die we met de gemeente Gorinchem hebben over de daar aanwezige vier molens, wier toekomst én verleden eveneens zeker gesteld dient te worden. Dankzij de inzet van onze professionele vrijwilligers hebben wij de kennis en kunde in huis om daar, conform onze doelstelling, een waardevolle bijdrage aan te leveren. Aangevuld met de bijdragen en vrijwillige inzet van veel anderen, werken we aan hetzelfde doel: de molens bewaren en de mensen en de verhalen over de molenaars laten spreken/getuigen over hoe het was; over ons levend cultureel erfgoed.

Kees de Bruin, voorzitter

SIMAV na de restauraties in rustiger vaarwater

Ook SIMAV wordt geconfronteerd met een overheid, die meer wil overlaten aan het middenveld. Zo lopen nu de Rijks subsidiegelden voor restauraties via de provincie. En er is door het Rijk een nieuw subsidiekader ingevoerd, waarbij de verantwoordelijkheden meer gelegd worden bij de organisaties zelf en bij een meer bijdetijdse verantwoording. Dit laatste wordt in grote lijnen gevolgd door de provincie en de gemeenten. Ook wordt verwacht meer bij te dragen door cofinanciering van derden of uit eigen middelen.

Dat stelt hogere eisen aan de administratie en controle. Dienden voorheen alle uitgaven voor onderhoud en restauratie verantwoord te worden door middel van facturen en betalingsbewijzen, thans kan dat geschieden door het invullen van voorgeschreven overzichten, aangevuld met een speciale accountantsverklaring.

Maar deze verschuiving van verantwoordelijkheden stelt, naast een deugdelijke administratie, ook eisen aan de financiële continuïteit.

Dergelijke veranderingen bieden ook weer uitdagingen. Zo is onze geautomatiseerde en geïntegreerde administratie daarop ingesteld. En SIMAV beantwoordt aan de eisen die bij een "professionele organisatie" aan de financiële continuïteit worden gesteld. Hiervoor is een voldoende

reserve vereist. Gelet op de eerste signalen die hiervoor gelden, voldoet SIMAV met haar huidige reservepositie daaraan, dankzij een jarenlang behoedzaam financieel beheer.

Restauraties

In 2013 werden de laatste restauraties afgerond; de financiële verantwoordingen daarvan werden nog voor het einde van het verslagjaar ingediend. De subsidiënten hebben de afwikkeling van deze en nog enkele andere restauratieprojecten nog niet afgerond.

De restauratie van de Quakernaakse Ondertoren en de plaatsing daarvan in Streefkerk op de locatie Hoge Tiendwegmolen werd voorbereid en het besluit tot uitvoering is genomen. De mogelijke restauratie van de Souburghse Molen in Alblaserdam is in voorbereiding.

Voor het onderhoud van 24 molens voor de periode 2013-2018, kregen we, zoals bekend is, in 2012 de subsidietoekenning van het Rijk. Die van de provincie Zuid-Holland ontvingen we eveneens en wel in mei van het boekjaar. De verantwoording over de voorgaande periode van 2007-2012 werd volgens de beschikking in maart j.l. bij zowel Rijk als provincie op een nieuwe wijze ingediend.

De gemeenten subsidiëren eveneens een deel van de kosten van het onderhoud. Die financiële steun ontvangen we jaarlijks.

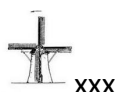

Nieuwe middelen

Om meer middelen te genereren werd er door de provincie een onderzoek gefinancierd als haar pilotproject voor een bestemming van de Molen Jan van Arkel. Met behulp van de uitkomst van dit onderzoek is het mogelijk gebleken de ruimte commercieel te verhuren.

Wel nadat eerst uit eigen middelen extra daarvoor werd geïnvesteerd.

In de loop van 2013 is onze organisatie ook in rustiger vaarwater gekomen nu het grote aantal restauratieprojecten is voltooid. We verwachten in 2014 de laatste definitieve beschikkingen, zodat deze projecten kunnen worden afgesloten en ook administratief kunnen worden afgerond. Daarnaast zal bij de financiële duidelijkheid na de definitieve financiële afwikkeling van de oude restauratieprojecten een visie op het onderhoud van de molenwoningen de aandacht vragen dit in samenhang met de financiële mogelijkheden bij het behouden van een voldoende financiële reserve.

Henk van Dieren, penningmeester

TECHNISCHE COMMISSIE:

‘Rattenvallen* vervangen’

De Technische Commissie bestaat uit Piet Vergouwe (voorzitter), Wim van Veen, Adri Konijnenburg, Andries van der Graaf, Herman Korevaar en Hans de Groot. In 2012 vertrok Cor Stravers. Gerrit Vonk maakt ook geen deel meer uit van deze commissie. Omdat hij voornamelijk de functie van archivaris en adviseur voor reglementen en contracten vervult, is hij organiek bij het secretariaat gevoegd.

Naast het adviseren van het bestuur in technische zaken, het bezoeken van de molens/molenaars, het beheren en onderhouden van de bliksembeveiligingen en brandblussers en het regelen van kleinere onderhoudswerken aan de molenwoningen, hebben we ons in 2013 bezig gehouden met:

Beheer en onderhoud van onze molens

In het kader van de BRIM-subsidies van de RCE (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) zijn er diverse zogenoemde PIP-plannen in omloop. Dit zijn “Periodiek Instandhoudings Plannen” die voor een periode van zes jaar gelden.

Vanaf 2013 zijn we voor 25 molens(d.i. inclusief de Sluismolen) gestart met de PIP 2013 – 2018. In het afgelopen jaar hebben we voor een bedrag van ca. € 200.000,00 diverse reparaties en/of het vervangen van onderdelen, de benodigde werkzaamheden uitgevoerd.

Voor de zogenoemde “waterschapsmolens”, dat wil zeggen de vier molens die in 2006 van het waterschap Rivierenland zijn overgenomen, zijn in het kader van de PIP 2009 – 2014 alleen de meest noodzakelijke onderhoudswerken uitgevoerd. Het gaat hierbij dan om de Broekmolen te Streefkerk, de Hoekmolen Hei- en Boeicop, de Hofwegense Molen en de Wingerdse Molen, beiden in Bleskensgraaf.

In de tweede helft van dit jaar zijn we voor de nieuwe onderhoudsperiode van zes jaar (PIP 2015 – 2020) begonnen met de inspectie van deze molens.

Restauratie van onze molens.

In het verslagjaar zijn de restauraties aan de korenmolen Jan van Arkel en de ondertoren van de Broekmolen afgerond.

Het interieur van de Broekmolen is, zoveel als mogelijk was, in zijn oude glorie hersteld. Gebleken is, dat dit interieur van hoge historische waarde was. Op verzoek van de RCE is er van het interieur een uitvoerig kleurenonderzoek verricht, zodanig dat een en ander heeft geleid tot een z.g. Pilot. De hiermee gepaard gaande kosten zijn deels gedekt door subsidie van de RCE en deels door subsidie van de Hollandsche Molen. Dit kleurenonderzoek betrof een kleurhistorische verkenning van het interieur en het in de oude archieven opgedoken schilderbestek.

Zoals in het jaarverslag 2012 al is aangegeven, is het altijd de bedoeling geweest om de restanten van de Quakernaakse Molen te gebruiken voor de opbouw van de ondertoren van de Hoge Tiendwegmolen in Streefkerk.

Het restauratieplan is in het tweede kwartaal voor subsidie bij de RCE en de Provincie Zuid-Holland ingediend. De procedure van deze aanvraag is nog niet helemaal afgerond, aangezien onze subsidiënten een deel van onze aanvraag niet hebben gehonoreerd. Dit heeft tot gevolg gehad, dat het bestuur een bezwaarschrift heeft ingediend, waarvan eind december nog niet geheel duidelijk was wat hiervan de uitkomst zou zijn. Op basis van de reeds toegezegde subsidie en vooruitlopend op het definitieve besluit, heeft het bestuur besloten om de werkzaamheden alvast te starten.

Door de gemeente Alblasterdam is medio 2012 aan ons bestuur gevraagd om de mogelijkheden te onderzoeken van een overdracht van de Souburghse Molen, gecombineerd met een restauratie van deze molen. Na ampel overleg tussen gemeente en SIMAV is medio november van dit jaar over genoemde zaken overeenstemming bereikt, onder voorbehoud van de goedkeuring van ons Algemeen Bestuur. Een onafhankelijk adviesbureau is gestart met het opstellen van een restauratieplan met kostenraming.

Om nog in aanmerking te kunnen komen voor de benodigde subsidie, waarmee dit project deels gefinancierd moet worden, zal in het eerste kwartaal van 2014 door beide instanties een beslissing over de voortgang en mogelijkheden van dit project moeten worden genomen.

Ook de gemeente Gorinchem heeft ons bestuur gevraagd om de mogelijkheden te onderzoeken van een overdracht van de vier Gorcumse molens. De Stichting Vrienden van de Gorcumse Molens zal begin 2015 haar werkzaamheden beëindigen. Het betreft hier twee wipwatermolens (Oost- en Westmolen) van de voormalige polder De Banne van Gorinchem en Kwakernaat en de twee korenmolens, die op de stadswallen staan (De Hoop en Nooit Volmaakt). Het onderzoek heeft zich tot nu toe beperkt tot het technische c.q. bouwkundige gedeelte van de molens. Begin 2014 zal duidelijk worden wat de onderhoudstoestand van deze molens is en in welke staat deze verkeren.

Het ligt in de bedoeling om medio 2014 duidelijkheid te hebben over een eventuele overdracht.

Onderhoud molenwoningen

Van onze 28 molens worden er 16 in verhuurde staat bewoond. Het plegen van het noodzakelijke onderhoud en het uitvoeren van verbeteringen aan deze molens is door de Technische Commissie begeleid. In 2014 wordt er een begin gemaakt met het opstellen van een meerjarig grootschalig onderhoudsplan, waarvoor de financiële reserves ongetwijfeld aangesproken zullen worden.

Molenaars

Het beroemde molenaarsgeslacht Noorlander is sinds mensenheugenis met name op een deel van de Streefkerkse molens molenaar geweest. Sterker nog, ze zijn er op geboren. De oudste twee van de drie nog in functie zijnde Noorlanders, t.w. Cor Noorlander (84 jaar en molenaar op de Achtkante Molen van Streefkerk en de Broekmolen) en Jan Noorlander (77 jaar en molenaar op de Broekmolen) hebben aangekondigd per 31 december van dit jaar hun molenaarschap te willen beëindigen.

Een gedenkwaardig afscheid zal hen nog ten deel vallen. Het vervangen van deze "oude rotten" zal natuurlijk niet meevallen. Het bestuur heeft besloten om Emile Noothout (2^e molenaar) tot 1^e molenaar op de Broekmolen te benoemen en ter vervanging van Cor Noorlander Wim Slob te benoemen tot 2^e molenaar op de Achtkante van Streefkerk.

De bewoonster van de Bonkmolen in Lexmond (mevrouw Den Braven) heeft de molen verlaten. Zij was geen molenaar. Door middel van een bouwhistorisch onderzoek zal vastgesteld moeten worden hoe SIMAV met het interieur van deze molen om moet gaan. Dit betekent wel of niet aanpassen aan de huidige normen voor bewoning.

ARBO zaken, brandbeveiliging. etc.

De Technische Commissie heeft begin dit jaar onderzoek gedaan naar het beheer en onderhoud van schoorstenen, rookafvoerkanalen en rattenvallen. De bewoonde molens zijn erg verschillend voorzien van één of meer van dergelijke constructies. Van oudsher zijn alle wipmolens voorzien van houten rattenvallen, die in later tijden inwendig zijn bekleed met een brandwerend materiaal. Nadat op het nippertje een uitslaande schoorsteenbrand in de Kleine Molen te Streefkerk is voorkomen, is nadien geconstateerd dat het brandwerend materiaal niet meer aan de huidige eisen voldoet. Daarom werd besloten om alle houten rattenvallen successievelijk te vervangen door stalen rattenvallen. Ook de schoorstenen en rookafvoerkanalen werden aan een scherpe inspectie onderworpen. Met de

molenaars/huurders is afgesproken, dat eenmaal per jaar alle rookafvoerkanalen e.a. geïnspecteerd en gereinigd moeten worden. Hiervan wordt een logboek bijgehouden om in geval van nood bewijsstukken te kunnen overleggen aan de brandverzekering.

De Hollandsche Molen heeft bericht, dat de veiligheidsmappen in het kader van de ARBO- wetgeving zijn aangepast, hetgeen tot een aanscherping van de regelgeving heeft geleid. In overleg met de molenaars zal worden vastgesteld welke mogelijke aanpassingen met betrekking tot de veiligheid moeten worden uitgevoerd.

Piet Vergouwe

Naschrift van de TC: * **Rattenvallen** De benaming 'rattenval' vereist voor mensen, die niet uit de dagelijkse praktijk van de molenwereld komen, enige verduidelijking. Een rattenval is het einde van de schoorsteen van een wipmolen. Omdat de kop van een molen draaibaar is kan er op het hoogste punt van een molen nooit een schoorsteen staan. Bij een wipmolen is het einde van de verticale pijp op het niveau van het bovenste punt van het onderhuis. De afvoergassen van de kachel in de molenwoning gaan met de genoemde pijp omhoog. Aan het eind van die verticale pijp zit een soort kist, pak weg 50 x 50 x 150 cm. De beide einden daarvan zijn open. In die open einden zit een klep, die met een kettinkje geopend en gesloten kan worden. Komt de wind uit een richting waardoor hij recht in de "rattenval" zou blazen, dan wordt die klep gesloten en die aan de andere kant geopend. Zou dat niet zo zijn dan zou bij ongunstige wind het onderhuis vol rook komen te staan. De constructie, zoals hij is, lijkt op een "val" vandaar.

Van het secretariaat

Overlijden Dirk Bouke Brand

Wat we zagen aankomen, gebeurde: op 6 april overleed Dirk Bouke Brand (65) ten gevolge van een ernstige ziekte. In leven was Dik Brand beheerder van ons Molencentrum De Liefde. Lang vóór SIMAV in de zomer van 2009 haar intrek nam in de molen was Dik Brand al regelmatig aan Nieuwe Veer 42 in Streefkerk te vinden.

Hij was, geleid door zijn creatieve gaven, de voortrekker van de Kunstenaarskring Streefkerk. Eind jaren negentig van de vorige eeuw was er al contact met hem. Zijn club wilde De Liefde huren voor het organiseren van exposities. Aanvankelijk kon er geen 'ja' worden gezegd, omdat er een andere gegadigde was voor permanent gebruik. Toen deze rond 2003 geen belangstelling meer had, was de weg vrij voor de Kunstenaarsvereniging; het bleek een bijna onbegaanbare route te worden. De onderbouw van de molen lekte als een mandje en er was geen geld om over te gaan tot restauratie. Toen in 2007 alle seinen op groen konden worden gezet, gloorde er licht aan het einde van de tunnel. In 2008 behoorde Dik Brand tot de voormannen van de vrijwilligers, die zich inzetten voor de restauratie van De Liefde. Hij werd daarbij onder meer ter zijde gestaan door zijn zwager-vriend-collega Dik van Meerkerk.

Toen de molen klaar was, werden Dik en Meins Brand samen beheerder van de molen. Na het overlijden van Dik Brand is zijn zwager Dik Meerkerk mede- beheerder geworden.

Dik Brand heeft veel uren besteed aan de molen. Hij was heel dikwijls onopvallend aanwezig om zich ook bezig te houden met kunst en cultuur in De Liefde.

Op 11 april 2013 hebben veel mensen Dik Brand begeleid naar zijn laatste rustplaats op de algemene begraafplaats in Streefkerk. Tijdens de vergadering van Algemeen Bestuur, die op dezelfde ochtend plaatsvond, heeft voorzitter De Bruin hem herdacht.

Kees Bakker Bankje ingewijd.

Dat het er zou komen was geen nieuws meer. Erevoorzitter Bakker hoorde in 2012 ter gelegenheid van zijn afscheid van SIMAV al dat de molenaars hem een naar hem vernoemde bank wilden schenken, die geplaatst zou worden op Molencomplex Streefkerk. De wens voor een totale reconstructie van het molencomplex ontsproot immers mede in het brein van Bakker. Op woensdag 7 augustus was het zo ver. In de vroege avond werd de Kees Bakker Bank onthuld; door de molenaars aan de erevoorzitter overhandigd en door hem vervolgens overgedragen aan SIMAV. De heer en mevrouw Bakker maakten, zoals was aangekondigd, een proefzit.

Rabobank Merwestroom sponsor van SIMAV

Rabobank Merwestroom te Hardinxveld-Giessendam, huisbankier van SIMAV, ging in oktober een sponsorovereenkomst aan met onze stichting. De bank zal gedurende een drietal jaren jaarlijks een bedrag aan SIMAV betalen. Het geld zal onder meer gebruikt worden om PR-zaken te bekostigen. Bovendien moet er worden geïnvesteerd in de aanschaf van nieuwe computerapparatuur. Een interne SIMAV- commissie onderzoekt ook welke apparatuur er nodig is om op termijn over te kunnen gaan op digitale archivering. Het zogeheten statische archief, de oudste papieren stukken, worden mogelijk ook alle gedigitaliseerd.

De sponsorovereenkomst met de Rabobank houdt onder meer in dat SIMAV een enkele keer per jaar hulp biedt bij acties voor cliënten van de bank.

Bovendien is onze grote vergaderkamer enkele keren beschikbaar voor kleine bijeenkomsten van het Rabomanagement.

Eind 2013 kreeg SIMAV dankzij een idee van de PR-commissie een toezegging van de Stichting De Kaai te Sliedrecht dat er een eenmalige sponsoring gegeven zou worden, aan te wenden voor de opzet van permanente PR-activiteiten. Ter gelegenheid van het 50-jarige bestaan van SIMAV kregen we ook een gift van De Kaai. We hebben de financiële steun uiteraard met dank aanvaard.

Verder ontving SIMAV, dank zij de Technische Commissie, enkele keren een sponsoring in natura, onder meer voor de brandbeveiliging van onze molens. We werden in dezen bedacht door BV Betonindustrie en Ajax Chubb Varel.

We krijgen ook steun van de Vrienden van SIMAV (onze donateurs), die jaarlijks een bijdrage leveren om onze huishouding in stand te houden. Begin 2013 ontving SIMAV een legaat van een echtpaar dat bij zijn leven veel sympathie toonde voor ons werk.

Voor ons als molenorganisatie is het steeds weer verheugend te kunnen constateren dat ons werk voor het in stand houden van onze 28 molens zeer wordt gewaardeerd.

Molenaarsavond

Het is een jarenlange traditie van SIMAV om in het najaar een bijeenkomst te beleggen voor molenaars/ huurders. In 2013 waren we te gast in het Arsenaal in Nieuwpoort. Het is verheugend dat de belangstelling voor deze bijeenkomst nog altijd groeiende is. In vroeger jaren was de Molenaarsavond niet zelden een langgerekt klachten uur van de zijde van de molenaars. Van lieverlede is de vergadering geëvalueerd in de richting van ontmoeting en het wederzijds verstrekken van informatie. Afgelopen jaar is er onder meer stilgestaan bij het groeiende aantal overheidseisen en –voorschriften met betrekking tot de veiligheid op de molen. Vanzelfsprekend streeft ook SIMAV naar een zo groot mogelijke veiligheid voor molenaars/ bewoners en bezoekers van onze molens. Hoe

groot de inzet ook is, het is onmogelijk incidenten uit te sluiten. De Arbowetgeving is van belang, maar er kunnen soms tegenstrijdige belangen zijn.

Vragen staat vrij

SIMAV was een van de eersten met een website op molengebied en het e-mailverkeer kwam al snel opgang. Een leven zonder e-mails is niet meer voor te stellen. Alle bij de SIMAV betrokken vrijwilligers zijn per e-mail bereikbaar. Desondanks hebben we niet de zekerheid dat iedereen reikhalzend uitzielt naar berichten van SIMAV.

Daarom worden sommige onderwerpen ook nog per 'papieren brief' behandeld.

Is het e-mailadres van onze organisatie eenmaal bij alle mogelijke diensten bekend dan kun je niet zelden een berichtenstroom verwachten. Vragen (niet altijd even adequaat van onderwerp) zijn betrekkelijk snel geproduceerd; de beantwoording kost daarentegen soms veel tijd.

Reageer je niet gisteren op de vragen van vandaag dan ontvang je niet zelden een reminder. SIMAV beantwoordt verzoeken op haar wijze en neemt ook de vrijheid om soms niet te reageren.

Anders trouwen in De Liefde

Zoals bekend is, is ons Molencentrum De Liefde sinds 2010 een locatie waar huwelijken kunnen worden vertrokken. In het verslagjaar 2013 is slechts eenmaal van die gelegenheid gebruik gemaakt. Tot nu toe heeft SIMAV nooit reclame gemaakt voor deze trouwlocatie. In 2014 zal dat kunnen veranderen. Tot voor kort ontving SIMAV de helft van het bedrag dat door de gemeente Molenwaard in rekening wordt gebracht voor een huwelijksvoltrekking. Met ingang van medio 2014 moeten de aanstaande bruidsparen zelf de gewenste locatie reserveren. De gemeente 'levert' dan een ambtenaar van de burgerlijke stand en een bode. De beheerder van de locatie doet de rest. Het spreekt voor zichzelf dat SIMAV nu ook een met concurrerend tarief kan werken. Onze beperking is dat een gezelschap slechts 35 mensen mag tellen.

Henk Bovekerk

PR-commissie SIMAV

In het verslagjaar bestond de PR-commissie uit Bas de Deugd, Cor de Jong, Addy Stolk, Rianne Verzijl en Kees de Zanger. Deze commissie is in 2013 aan de slag geweest om de naamsbekendheid van de SIMAV te vergroten en geïnteresseerden meer kennis over molens te geven. Dit alles met als doel om nog meer vrienden aan de SIMAV te binden die het fijn vinden om hun steentje bij te dragen aan het molenbehoud in onze streek.

De commissie heeft uitgebreid nagedacht over de visie op vriendenwerving. Hiervoor zijn alle betrokkenen van de SIMAV gevraagd mee te denken. Daaruit is een visie ontstaan waar we verder mee aan de slag kunnen.

Molendagen

Op 11 mei was er de jaarlijkse nationale molendag. Op 21 september heeft de PR-commissie de SIMAV- molendag georganiseerd. Vrijwel alle molens hebben op deze dagen gedraaid en bezoek ontvangen. Belangstellenden kregen zo de mogelijkheid om kennis te maken met de molens en molenaars. Ook het werk van SIMAV kon onder de aandacht gebracht worden. Hier is goed gebruik van gemaakt. Als afsluiting van de SIMAV- molendag was er een barbecue met bestuur en molenaars. Het werd een gezellige samenkomst waarbij het goed was om elkaars verhalen van deze dag te horen onder het genot van een barbecue. Ook in 2014 zal de SIMAV- molendag plaatsvinden.

Molenpromotie

Er is door de heer Meine Mollema een speciale openklapbare koffer gemaakt om SIMAV te presenteren op een stand zoals bij de Fokveedag Boerenlandfeest in Hoornaar. De koffer wordt ook gebruikt op andere evenementen waar de SIMAV meer naamsbekendheid kan krijgen.

Zo was er de kerstmarkt rond de molen van Arkel waar veel belangstelling voor was en waar SIMAV zich goed kon presenteren. De flyer voor vriendenwerving komt bij deze evenementen goed van pas. Ook wordt er nagedacht hoe voorbijgangers bij de molens beter te informeren over de molens en SIMAV. Daarom wordt er nagedacht over eenduidige informatieborden bij elke molen. De plannen hiervoor zijn gemaakt en zullen in 2014 uitgevoerd worden in samenwerking met de Technische Commissie.

Om streekgenoten kennis te laten maken met SIMAV heeft de PR-commissie het idee om presentatieborden te maken die voor tentoonstellingen in gemeentehuizen, bibliotheken en dergelijke gebruikt kunnen worden. De plannen hiervoor worden steeds concreter, in 2014 zal dit uitgewerkt worden.

Rianne Verzijl

De molenbiotoop: altijd durende zorg

Ook in het verslag jaar heeft SIMAV veel aandacht kunnen besteden aan de biotopen van onze 28 molens.

--> Aan het gemeentebestuur van Giessenlanden is verzocht om ter verbetering van de biotoop van korenmolen Jan van Arkel de bomengroep langs de Vlietkade te snoeien cq. te kappen.

--> Door het Waterschap Rivierenland worden bij diverse molens periodiek snoeiwerkzaamheden uitgevoerd.

--> Binnen het biotoopgebied van de Kortlandse Molen in Alblasterdam is, naar aanleiding van ons verzoek, door de IJclub Alblasterdam een aantal bomen gekapt. Met Staatsbosbeheer zijn we nog in overleg voor maatregelen cq. aanpassingen van het Alblasterbos, voor zover gelegen binnen het gebied van de biotoop.

--> De bewoner van de molenstomp aan de Grotewaard in Noordeloos hebben wij verzocht een viertal hoge bomen, staande in het biotoopgebied van de Boterslootse Molen, te snoeien c.q. te kappen.

--> Binnen het biotoopgebied van de Molen Ter Leede in Leerdam is door de gemeente een aantal hinderlijke groenopstanden verwijderd. Ook op het terrein van zuiveringsinstallatie (grenzend aan het molenerf) zijn hoge bomen gekapt.

--> Met het Waterschap Rivierenland is overeengekomen dat vier hoge wilgenbomen, staande nabij Oosteind 9 in de biotoop van de Peilmolen, worden gekapt.

--> Besloten is om de eigenaar van de eendenkooi, ten zuiden van de Tiendwegmolen te Hardinxveld-Giessendam te verzoeken de aanwezige beplanting in hoogte te snoeien.

--> Na het gereedkomen van de vervangende woning ten zuiden van de Achterlandse Molen te Groot-Ammers worden daar een aantal bomen gekapt.

--> De windvang op de Westermolen (foto) te Langerak is aanmerkelijk verbeterd, de aanwezige hoge beplanting bij de agrarische bedrijfsgebouwen Achterland 36 zijn op ons verzoek in hoogte teruggebracht. (ruim onder de nok van het dak)

--> Met het Waterschap Rivierenland is ook overeengekomen dat de hoge bomen aan de Goudriaanse Kade worden gekapt.

--> Voor het verbeteren van de biotoop van de Kerkmolen te Molenaarsgraaf zijn wij in gesprek met het gemeentebestuur van Molenwaard.

--> Aan de zuidkant van de Middelmolen zijn binnen het biotoopgebied hoge bomen gekapt en een groot aantal wilgen geknot. Ook is door het Waterschap

Rivierenland het oude stenen gemaal geamoveerd.

--> Door ons is wederom aan de eigenaren van de oeverstroken ten noorden- en zuiden van de Kooiwijkse Molen te Oud-Alblas verzocht om de beplanting in hoogte te snoeien.

--> In het biotoopgebied van de Vlietmolen aan de Zederikade te Lexmond zijn door het Waterschap Rivierenland en particulieren diverse snoeiwerkzaamheden uitgevoerd, voor begin 2014 zijn afspraken gemaakt voor uitvoering van snoeiwerk in de directe nabijheid van de molen.

Kees Huisman

De SIMAV-organisatie:

C. Bakker, Ameide erevoorzitter;

C. Stravers, Lexmond, lid van verdienste;

College van Beschermlieden

SIMAV werd op 10 maart 1956 opgericht door de burgemeesters en de polderbesturen in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden. Als hun rechtsopvolgers namen de burgemeesters en de dijkgraaf van het Waterschap Rivierenland op 10 maart 2006 zitting in het College van Beschermlieden. Op 31 december In het verslagjaar 2013 maakten onderstaande bestuurders deel uit van het genoemde college:

A.B. Blase, gemeente Alblasserdam;

W. ten Kate, gemeente Giessenlanden*;

A.C. Barske, gemeente Gorinchem

A.P. Blase, gemeente Hardinxveld-Giessendam*;

M. Houtman, gemeente Leerdam*;

D.R. van der Borg, gemeente Molenwaard;

C.J.M. de Bruin, gemeente Papendrecht;

B. van Hemmen, gemeente Sliedrecht;

W.G. Groeneweg, gemeente Vianen;

C.J.J. van Ee, gemeente Zederik;

Ir. R.W. Bleker, Dijkgraaf Waterschap Rivierenland.

* waarnemend burgemeester.

Algemeen Bestuur

S.J. Veerman, gemeente Alblasserdam;

W. ten Kate, gemeente Giessenlanden;

A. Rijsdijk, gemeente Gorinchem;

E.C.M. Kraaijeveld, gemeente Hardinxveld-Giessendam;

W. v.d. Leij, gemeente Leerdam;

F.Özdere, gemeente Molenwaard;

C.J.M. de Bruin, gemeente Papendrecht;

P.C. de Zanger, gemeente Sliedrecht;

D.A. den Hertog, gemeente Vianen;

R.A.K.H. Krämer, gemeente Zederik;

A. Fernhout, Waterschap Rivierenland;

Dagelijks Bestuur

C.J.M. de Bruin, Papendrecht, voorzitter;

C.H.Bovekerk, Noordeloos, secretaris;

H. van Dieren, Lexmond, penningmeester;

C. de Jong, Hardinxveld-Giessendam, vicevoorzitter;

P.J. Vergouwe, Streefkerk, Technische Zaken, voorzitter Technische Commissie;

Technische Commissie

P.J. Vergouwe, Streefkerk, voorzitter;

W.M. van Veen, Alphen aan de Rijn, vicevoorzitter;

J.N.M. de Groot, Streefkerk;

A.v.d. Graaf, Nieuwpoort;

A.Konijnenburg, Streefkerk;

H.Korevaar, Langerak.

PR-commissie

B. de Deugd, Leerdam, voorzitter;

C. de Jong, Hardinxveld-Giessendam;

R.M. Verzijl- v.d. Slikke, Oud-Alblas;

A. Stolk, Molenaarsgraaf;

C.P. de Zanger, Sliedrecht.

Ondersteuning Dagelijks Bestuur

J.M.K. Mollema-Gons, Noordeloos, notulist;

H.S. Vergouwe- de Kunder, Streefkerk, medewerker secretariaat;

C.W. Huisman, Hardinxveld-Giessendam, adviseur biotopen en planologische dossiers;

G.A.Vonk, Giessenburg, archivaris en adviseur contracten en reglementen;

M. Brand- van der Wal, beheerder Molencentrum De Liefde;

D. van Meerkerk, beheerder Molencentrum De Liefde;

J.N.M. de Groot, Streefkerk, fotograaf

...

Omwentelingen

Aan het einde van elk jaar meldt SIMAV aan de provincie Zuid-Holland het aantal omwentelingen dat een molen in het verslagjaar heeft gemaakt. Op basis van die gegevens betaalt de provincie de zogeheten draaipremie aan onze organisatie uit. SIMAV geeft op haar beurt de helft van de ontvangsten door aan de betreffende molenaars. De premie is afhankelijk van het aantal omwentelingen. In de derde kolom hieronder staat het aantal omwentelingen per molen vermeld.

Broekmolen	Streefkerk	267.164
Kortlandse Molen	Alblasserdam	102.388
Jan van Arkel	Arkel	81.735
Boterslootse Molen	Noordeloos	70.341
Scheiwijkse Molen	Hoornaar	269.018
Stijve Molen	Noordeloos	166.167
Oudendijkse Molen	Hoornaar	589.014
Kerkmolen	Molenaarsgraaf	116.735
Kooiwijkse Molen	Oud-Alblas	535.136
Middelmolen	Molenaarsgraaf	311.365
Peilmolen	Oud-Alblas	742.069
Tiendwegse Molen	H.-Giessendam	152.966
Molen "Ter Leede"	Leerdam	214.330
Achterlandse Molen	Groot-Ammers	227.010
Achtkante Molen	Groot-Ammers	305.934
Achtkante Molen	Streefkerk	117.479
Gelkenesmolen	Groot-Ammers	84.500
Graaflandse Molen	Groot-Ammers	79.125
Kleine Molen	Streefkerk	64.728
Oude Weteringmolen	Streefkerk	217.916
Westermolen	Langerak	273.903
Hoekmolen	Hei-en Boeicop	96.737
Bonkmolen	Lexmond	235.446
Vlietmolen	Lexmond	769.778
Molen De Liefde	Streefkerk	196.822
Goudriaanse Molen	Goudriaan	748.207
Hofwegense Molen	Bleskensgraaf	69.846
Wingerdse Molen	Bleskensgraaf	782.100

Bedragen draaipremies:

Van	t/m	Premie = €
0	59.999	Nihil
60.000	79.999	205,00
80.000	99.999	275,00
100.000	119.00	320,00
120.00	149.999	410,00
150.000	199.999	455.00
200.000	299.999	545.00
300.000	en meer	580,00

xxx

...

Wat zielig....

Stel je voor.... Je bent een hard werkende koperdief, die ondermeer een voorkeur heeft voor de bliksemafleiderkabels van molens. Met een grote kniptang struin je in het duister als een schim over stille Tiendwegen en andere kleine paadjes en als je je beslist onbespied waant, knip je de kabels af SIMAV- molens en neemt die mee. Weer een luttel aantal kilo's koper die te gelde kunnen worden gemaakt.

Wat hebben die onverlaten van SIMAV nu gedaan? De kabels zijn niet langer van koper, maar van aluminium of roestvrij staal!! Dat is lelijk natuurlijk. Jij loopt bij nacht en ontij een weinig risico en nu pakken ze je je winst af. Aluminium en r.v.s. zijn namelijk veel minder waard dan koper. Eigenlijk is het werk op deze manier onrendabel. Je moet het materiaal ongezien weg krijgen, het rubber strippen en een "betrouwbare" opkoper vinden, die zonder wat te vragen het spul van je afneemt.

Wat moet je nu nog.... Hoe kom je aan je geld? Ik adviseer u: sticht een bank, sluit u aan bij het leger van mensen die bonussen en/of gouden handdrukken ontvangen of ga gewoon werken.

Laat die bliksemafleiderkabels met rust. Het levert maar een grijpstuiver op. Daartegenover staat een groot aantal mensen, die van molens houden en ze een sieraad in het landschap vinden. Mocht een molen zonder deugdelijke afleider door de bliksem worden getroffen, dan gaat die in 90% van de gevallen verloren. Dat kunnen die paar r.. centen toch onmogelijk waard zijn?

xxx

Een molenaar

...

“Een daggie op de meule...”

Het is zaterdag 12 november 1977. Andries van der Graaf heeft zijn vrije dag en hij heeft al uit het raam gekeken wat voor weer het is. Het klopt wel een beetje met wat de radio zei: “Matige tot krachtige westenwind met opklaringen en later een enkele bui.”

Korte tijd later zit hij op de fiets en hij peddelt de drie kilometer tussen Nieuwpoort en Goudriaan met een koude wind van opzij, naar de molen. Halverwege kijkt hij even naar de Westermolen, die op de grens van Langerak staat. Hij staat er wat treurig bij, de oude slover. Zijn rieten onderhuis is gehavend en zijn zwart geteerde kop heeft ook z’n beste tijd gehad. Zo’n tien jaar geleden heeft het polderbestuur de molen al opgegeven. In de dertiger jaren werd zijn collega, de Oostermolen gesloopt, omdat de ingelanden van de polder meenden beter af te zijn met een motorgemaal. De molenaar ging de laan uit en de molenaar van de Westermolen werd tevens machinist. Andries kan zich de oude baas, Klaas de Groot, nog herinneren. In zijn gemaal zag het er keurig uit en al het koper dat maar gepoetst kon worden werd gepoetst. Het motortje liep als een “naaimachientje” en sloeg met het oude scheprad van de gesloopte Oostermolen het water uit. Zestig jaar is hij molenaar geweest. Nee, helemaal machinist werd hij nooit. Als er wind was maalde hij liever met de molen dan dat hij het “machien” aanzette, hoewel dat veel makkelijker was. Hij had zo z’n eigen visie op “metoren” en deed het liever met de wind. Met zijn heldere blauwe ogen in zijn gerimpelde kop keek hij dan oplettend de lucht af. Nooit in die zestig jaar heeft de wind hem verrast. Altijd heeft hij de molen heel gehouden, iets waarvoor het polderbestuur vrijwel nooit enige dankbaarheid heeft getoond. Hij is ze er niet hard om gevallen.

De “stichting”, die nu eigenaar is zal, zoals het er nu uitziet, de molen in 1979 restaureren. Vrijwilliger Fokke Meima zal er dankbaar om zijn. Hij zou wel eens tegen die van Goudriaan op willen malen, maar als je hem later vraagt “of ‘ie soms niet durfde bij dat blakke windje”, knijpt ‘ie bedenkelijk een oogje dicht en zegt: “Ik wou die ouwe dame maar heel houden tot ze goed onder handen is genomen. Dan zullen we wel eens zien.”

Bij “zijn” molen aangekomen gaat Andries eerst even naar binnen om Gerrit gedag te zeggen. Gerrit is op de molen geboren en getogen. Tot 1971 heeft hij met de molen gemalen. Toen vond ook het bestuur van de polder Oud-Goudriaan het nodig een elektrisch gemaaltje neer te zetten. Gerrit hoeft nu alleen nog maar in de gaten te houden of de polder op peil blijft. Is dat niet het geval dan zet hij, tijdens de “goedkope stroom”, het gemaal aan. De molen is zijn woning en als werktuig vindt hij die niet meer interessant. “Jij”, zegt ‘ie

tegen Andries, “ziet alleen de leuke kant er maar van.

Vroeger als er veel water in de polder was, moest er gemalen worden, soms drie dagen en nachten achtereen, dan kwam je niet uit de kleren. Als het dan nog hard regende en harde wind uit westelijke richtingen had, moest je je soms drie keer per etmaal tot op je hemd laten natregenen, terwijl je bij je huis stond. Voor mij hoeft het niet meer.”

Andries kruit de molen op de wind. “Toch die rollen eens smeren”, gaat het door hem heen als hij zich in het zweet staat te kruien. Hij weet dat de roeden, de as en het bovenwiel circa 15 ton wegen, maar de rest van de kap moet toch ongeveer wel net zo zwaar zijn. Als de molen iets krimpnd op de wind staat, legt hij er vier volle zeilen voor en trekt de vang op. Eerst langzaam maar allengs sneller pakt de wind de 110 vierkante meter zeil en fok. Met kracht slaat het scheprad het water uit de polder dat zich schuimend laat opnemen in de boezem. De molen is tot leven gekomen. Ze schudt en kreunt en de wieken zoeven door het vroege herfstzonnetje. Zittend op de kruibank luistert Andries naar de geluiden van het gaande werk en ziet de schaduwen van de wieken zich beurtelings aftekenen tegen de molenromp en zich verliezen in het polderland. Als de molenzeilen beginnen te klapperen weet hij, zonder naar de weerhaan van de kerktoren te kijken, dat de wind iets verder is gekrompen. Even vangen dan maar. Kruien is zwaar, maar krimpnd kruien op het gaande wiel is nu niet te doen en

bovendien levensgevaarlijk. “Wel oppassen jongen”, is de boodschap Een paar weken geleden is er nog een ernstig ongeluk gebeurd bij “De Valk” in Schermerhorn. De molenaar liep het gras te maaien en moet even in gedachten ergens anders geweest zijn. Hij kreeg een klap. Heeft nog even geleefd maar is niet meer bij kennis geweest. Koppie d’r bij houden maar!

Nog even boven kijken. De reuzel in de lagers met de houten spaan bij elkaar krabben en opnieuw op z’n plaats smeren. Meteen de zolder maar even aanvegen. Als je een paar dagen niet bent geweest en het hard heeft gewaaid, sta je er altijd weer van te kijken hoeveel stof er op de roetzolder ligt. Er liggen vandaag trouwens ook weer braakballen van valken ook. Leuk dat die de molen weten te vinden om er in alle rust hun eten te kunnen laten verteren. Hun aantal neemt gelukkig weer toe. Zo, nog even het luik van de achterkeuvelens eruit . Uitzien over een hoogte van circa 15 meter. Zuidoost het dorp met de oude kerk. Beneden het boezemland, waar in het voorjaar de zomerklokjes, kievits- en zwanenbloemen en de orchideeën bloeien. Maar goed dat Staatsbosbeheer het in eigendom heeft en niemand er iets aan doen mag. Echt een stukkie “blauwgrasland” dat, wonderlijk genoeg, alleen maar in deze staat blijft als de mens er met zijn vingers afblijft.

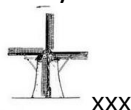
Strooi je er kunstmest op, dan gaan alle bloemen dood. “Onkruid”, zeggen ze dan. Toch maar zo laten, vindt Andries.

Gerrit scharrelt naar boven en roept dat de koffie ingeschonken staat. Beneden in het knusse kamertje heeft Gerrit dampende koffie in een boerenkop staan. “Lekker Gerrit, het is koud boven maar wel erg mooi.” Genietend wordt de koffie gedronken

En de laatste nieuwtjes verteld. De Kleine Tiendweg molen in Streefkerk wordt gerestaureerd en schiet hard op. De roeden zijn al gestoken en meteen opgehekt. Alleen het onderhuis moet nog opgeknapt worden. Als het zo door gaat is ‘ie dit jaar nog klaar. Gert Schep van de Stijve Molen heeft er een gang kammen uitgemalen, dus die staat voorlopig stil. Hij kon er niets aan doen. Als er één of twee breken onder het malen, gaat de hele gang eraan.

Tegen vijven, het donkert al, wordt de molen gevangen en uitgespannen. Net op tijd. Het laatste zeil is nog niet geklampt of het begint te gieten van de regen. “Zo”, glundert Andries, “ben ik je net effe voor anders waren de zeilen helemaal natgeregend” De molen wordt weer west gekrooien en de staart goed vastgezet met krui- en bezetketting. Ook de roe voor de borst wordt met kettingen vastgelegd en de bliksemafleider wordt niet vergeten.

Andries gaat nog even naar binnen om Gerrit te bedanken en een goede zondag te wensen. Hij heeft de dynamo al op de band als hij weer naar Nieuwpoort fietst. Naar huis waar de snert wacht.

Andries van der Graaf

De 28 molens van SIMAV

(Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden)
SIMAV is eigenaresse van de onderstaande 28 molens

Gemeente:	Plaats:	Naam molen:
Alblasserdam	Alblasserdam	Kortlandse Molen
Molenwaard	Oud-Alblas	Kooiwijkse Molen
		Peilmolen
	Bleskensgraaf	Wingerdse Molen
		Hofwegense Molen
	Goudriaan	Goudriaanse Molen
	Molenaarsgraaf	Middelmolen
		Kerkmolen
	Groot-Ammers	Gelkenesmolen
		Graaflandse Molen
		Achtkante Molen
		Achterlandse Molen
	Langerak	Westermolen
	Streefkerk	Broekmolen
		Oude Weteringmolen
		Achtkante Molen
		Kleine Molen
		Korenmolen De Liefde
Giessenlanden	Arkel	Korenmolen Jan van Arkel
	Hoornaar	Oudendijkse Molen
		Scheiwijkse Molen
	Noordeloos	Boterslootse Molen
		Stijve Molen
Hardinxveld-Giessendam	H'veld-Giessendam	Tiendwegmolen
Leerdam	Leerdam	Molen Ter Leede
Zederik	Hei-en Boeicop	Hoekmolen
	Lexmond	Bonkmolen
		Vlietmolen
Verder is de Simav eigenaresse van:		
	Groot-Ammers	Roedenloods aan de Molenkade
	Langerak	Weidemolen bij de Westermolen
	Streefkerk	Monumentale fundamenten voor de herbouw van de Sluismolen en de Hoge Tiendwegmolen